

UDENRIGSMINISTERIET

EUROPAUDVALGET
Alm. del - bilag 669 (offentligt)

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EU-sekr.

5. marts 2003

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Fødevareministeriets orienterende notat vedrørende omstruktureringen i EU's vinsektor.

P. B. Olsen

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

9. kontor/DFFE

J.nr.: 1997-320/M15-0001

Den 4. marts 2003

BRR/DIHB

FVM 021

ORIENTERENDE NOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om omstruktureringen i EU's vinsektor

I forbindelse med Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris forelæggelse for Folketingets Europaudvalg af en sag om national støtte til vinsektoren i Frankrig og Italien den 22. februar 2002, udbad udvalget sig en redegørelse for, hvilken indsats der gøres i disse lande for at omstrukturere vinarealerne. Fødevareministeriet har på denne baggrund anmodet henholdsvis Frankrig og Italien om redegørelser herfor. Redegørelserne foreligger nu, og nedenfor resumeres oplysningerne modtaget fra Italien og Frankrig.

1. Frankrig

Frankrig har i sin redegørelse oplyst, at man er klar over nødvendigheden af tilpasning af vinsektoren pga. forbrugernes forventninger og den internationale vinhandel, idet vin fra 3. lande vinder frem på både EU-markedet og 3. lands-markederne.

Vanskelighederne for EU's veksport i de senere år skyldes udvidelsen af vinarealer og produktion i 3. landene. I modsætning til EU har disse lande ikke begrænsning af arealerne og styring af de producerede mængder.

De foranstaltninger, der i Frankrig er truffet i forhold til primærproduktionen, vedrører reduktion af vindyrkningspotentialet i form af definitiv rydning, begrænsning af de plantningsrettigheder, der hvert år gives til bønderne, forholdsregler, der tager sigte på at reducere udbyttet samt omstrukturering og omstilling af vinarealerne.

Reduktionen af vinarealer er sket ved, at der i flere departementer er åbnet mulighed for endelig rydning med præmie. Rydningspolitikken har været ført igennem flere årtier: I perioden 1980-95 blev der ryddet 76.854 ha (7,5% af det totalt tilplantede areal), i perioden 1988-94 blev der ryddet 79.842 ha (9% af det totalt tilplantede areal) og i perioden 1994-2001 blev der ryddet 20.700 ha (2,3% af det totalt tilplantede areal). Vindyrkningspotentialet er totalt set reduceret med 23% i forhold til de beplantede arealer siden 1980.

Rydningen er sket i flere departementer, men navnlig i Languedoc-Roussillon gennem de sidste 20 år. Languedoc-Roussillon står for 80% af den franske produktion af bordvin og landvin. De ryddede arealer i denne region har udgjort 36% af de samlede ryddede arealer i perioden 1980-85, 73% i 1988-94 og 53% i 1994-2001.

De trufne foranstaltninger har ikke været uden socioøkonomiske virkninger på lokalt plan, navnlig ikke når man tager sektorens økonomiske betydning i betragtning, idet den udgør 60% af beskæftigelsen i landbruget i Languedoc. De franske vinarealer er reduceret med en fjerdedel på 20 år, og først og fremmest i Languedoc-Roussillon, der har måttet stå for en halvering. Frankrig understreger, at det i øjeblikket er det eneste af de producerende lande i EU, der opererer med endelig rydning.

Frankrig anfører, at man på trods af de opnåede resultater må se i øjnene, at politikken med endelig rydning i dag har nået sin grænse på det psykologiske plan i forhold til vinbønderne, og at det derfor ikke længere forekommer at være et egnet instrument til styring af produktionspotentialer. Stigningen i vinarealerne udenfor EU, gør det mere og mere vanskeligt at iværksætte så radikal en forholdsregel, som endelig definitivt reducerer EU's vinareal og begrænser udfoldelsesmulighederne for bønderne i fremtiden. EU-dyrkerne oplever endelig rydning som et irreversibelt indgreb. Endelig rydning har meget alvorlige konsekvenser i egne, som ofte er afhængige af vinsektoren fra et økonomisk synspunkt. Det er en meget dårlig udvikling, hvilket understreges af, at konkurrencesituationen overfor 3. landes vin hele tiden forværres. Det forekommer derfor nødvendigt hurtigt at iværksætte et nyt instrument m.h.p. at styre produktionspotentialer. Ud fra ønsket om at forbedre den samlede effektivitet af den fælles markedsordning foreslår Frankrig derfor, at man indfører midlertidig rydning i EU-sammenhæng.

Frankrig oplyser videre, at de offentlige myndigheder igennem flere år har begrænset plantningsrettighederne til vinbønderne. I Frankrig kan man ikke tilplante uden tilladelse fra de offentlige myndigheder (der gives ikke tilladelse til produktion af bordvin, men kun til kvalitetsvin). Antallet af hektar, der er givet tilladelse til, er således reduceret med 60% på 2 år fra 2000/01, dvs. 0,5% af vinarealet i Frankrig. Tilladelse til tilplantning gives kun til den vin, der har en sikker kommerciel afsætningsmulighed, og hvor udbuddet er mindre end efterspørgslen, sådan som EU's regler foreskriver. 75% af de plantningsrettigheder, der bruges indenfor denne ramme udstedes i øvrigt i forbindelse med rydning af gamle vinarealer, og mindre end en fjerdedel går til nye tilplantninger. Denne fordeling respekterer EU's lofter i de fælles regelsæt.

Med henblik på at forebygge overskud af bordvin og vin egnet til fremstilling af bordvin, er der i Rådets forordning 1493/99 artikel 79 fastsat en bestemmelse om, at medlemsstaterne kan fastsætte en grænse for dyrkningsudbytte udtrykt som et antal hektoliter pr. hektar, idet en overskridelse heraf medfører, at producenten ikke er berettiget til støtte i henhold til forord-

ningen. Frankrig er det eneste producentland, som har gennemført denne forholdsregel m.h.p. at begrænse den mængdemæssige produktion.

Frankrig har gennem mange år ført en aktiv politik m.h.p. omstrukturering og omstilling af sine vinarealer, der samtidigt gør det muligt at reducere ydelserne og forbedre kvaliteten af vinen. Den politik som i dag iværksættes inden for den fælles markedsordning har gennem lang tid været finansieret af nationale midler.

Omstilling og omstrukturering omfatter sortsomstilling eller erstatning af vinstokke. Denne teknik består i at erstatte en sort, som ikke er særlig god – kvalitets og/eller mængdemæssigt – med en vinstok, der producerer vin af en bedre kvalitet, og som er bedre i overensstemmelse med efterspørgslen på markedet. Typisk er det ryddede arealer, der ofte har været beplantet med dårlig bordvins vinstokke. Disse vinstokke producerer ofte 100-110 hl pr. ha og erstattes af vinstokke, der giver en bedre kvalitet og langt mindre ydelse. Hertil kommer en ændring af måden vindruerne behandles på, der gør det muligt at forbedre vinkvaliteten uden at udskifte vinstokken. Denne ændring gennemføres f.eks. ved, at man laver palisader, dvs. opsætter ståltråd for at støtte vegetationen, og som gør det muligt for planten at kravle i vejret. Dette medfører en kvalitetsforbedring, da først bladene og siden druerne får mere sol, og giver bedre ventilation til vegetationen. Det kan også ske ved, at man planter om, så afstanden mellem planterne bliver større.

Mellem 1980 og 1988 har Frankrig omstruktureret over 150.000 ha. I 1998/99 blev der omstruktureret 13.500 ha til et beløb på 49 mio. €, og i 1999/00 blev der omstruktureret 9.000 ha til 34 mio. €. Siden 2001 har denne foranstaltning fået støtte fra EU. Frankrig har fået ca. 100 mio. € til et areal på ca. 13.000 ha om året. Selvom anvendelse af disse midler har været problematisk ved udgangen af det første høstår pga. vanskeligheder ved iværksættelsen af foranstaltningerne, så har man i høståret 2001/02 kunnet konstatere en større anvendelse af disse bevillinger, som i øvrigt vil stige yderligere i 2002/03.

Samlet set har indsatsen for at reducere ydelserne båret frugt, idet den gennemsnitlige ydelse af bordvin er faldet fra 75 hl/ha i 1979 til 70 hl/ha i 2001. For al vin var den gennemsnitlige ydelse 65 hl/ha omkring år 1980, men var faldet til 60 hl/ha ved udgangen af 1990'erne. Den samlede produktion var i gennemsnit 72,2 mio. hl. mellem 1979 og 1982, nu er den i gennemsnit 57,5 mio. hl. i 2000/01. Fsva. kvalitetsforbedring er det bemærkelsesværdigt, at kvalitetsvin er gået frem i fransk vinproduktion, idet kvalitetsvin (VQPRD) udgjorde 22 % af den nationale vinproduktion i årene 1979-1982, mens andelen udgjorde 45 % i 2000/01.

Frankrig har gjort sig to overvejelser med henblik på at gå videre i tilpasningen af vinarealerne til udviklingen på markedet. Den ene er en strategi for hele den franske vindyrkning med en horisont til 2010, hvor man vil afklare hvilke retningslinier der er nødvendige for på ny at tilføre dynamik til det franske hjemmemarked for vin og fransk vins situation på det franske

hjemmemarked i det hele taget. Den anden overvejelse går på, at en forbedring af den fælles markedsordning er helt nødvendig. Frankrig anfører således, at den fælles markedsordning er blevet tilpasset i en økonomisk sammenhæng, som er meget anderledes end den aktuelle situation. De foranstaltninger man dengang vedtog svarer ikke - eller kun delvist - til udviklingen på markedet. Efter 2 års anvendelse er visse af de mål, man satte for den fælles markedsordning siden 1. august 2000, ikke blevet nået.

2. Italien

Oplysningerne vedrørende omstrukturering og omstilling af vinsektoren i Italien omfatter resultaterne for høståret 2000/2001, idet dataene for 2001/02 endnu ikke er til rådighed.

I Italien er det regionerne og de autonome provinser, der beslutter, om de vil deltage i restruktureringen og omstillingsprogrammerne, og som i givet fald fastlægger indholdet af planerne herfor. Det er regionernes opgave at definere støtteniveauet pr. hektar, herunder at vælge mellem et gennemsnitsbeløb eller evt. en variabel støtte.

De programmer, som de regionale administrationer vedtager, bliver gennemgået af det italienske landbrugsministerium, således at det sikres, at de er i overensstemmelse med EU-reglerne. Ministeriet får bistand til vurderingen fra et udvalg sammensat af repræsentanter fra ministeriet, landbrugs- og landbrugsøkonomiske institutter, eksperter fra vinsektoren og om nødvendigt repræsentanter for regionerne og de autonome provinser.

Den nye fælles markedsordning for vin (Rådets forordning (EF) nr. 1493/1999 af 17. maj 1999 om den fælles markedsordning for vin med senere ændringer) blev vedtaget sammen med Agenda 2000, og det nye system med støtte til restrukturering og konvertering af vinarealer blev iværksat fra høståret (vinkampagnen) 2000/01. Italien har modtaget ca. 100 mio. € for 2000/01 eller ca. 26% af det totale beløb for EU. Midlerne vedrører ca. 13.700 hektar (ha) og blev i første omgang fordelt mellem de regionale administrationer efter objektive kriterier. Da der viste sig store forskelle i anvendelsen af midlerne mellem de forskellige regioner, foretog Italien en omfordeling af midlerne, således at EU-midlerne blev fuldt udnyttet. Italien bad endvidere EU om yderligere midler med henblik på at imødekomme flere ansøgninger, som de regionale myndigheder allerede havde givet tilsagn til. Italien modtog herefter godt 14 mio. € med henblik på restrukturering af yderligere 2.000 ha. Ved udgangen af høståret 2000/01 var 9.100 ansøgninger blevet imødekommet. Omstruktureringen og omstillingen vedrører således et areal på over 18.000 ha vinmarker, hvilket er 2.400 ha mere end mindstekravet fastlagt af EU. Dette betyder samtidigt, at der er modtaget ca. 115 mio. € fra EU.

Fordelingen af de arealer, der er omfattet af programmerne, viser, at 38% af arealerne er beliggende i Norditalien (Piemonte og Emilia Romagna med de største arealer). Programmer i Midtitalien omfatter godt 20% af det samlede areal (Toscana indgår med 12,5%), mens Syd-

italien udgør den største del af arealet, nemlig 41% (det er især Puglia og Sicilien der trækker Syditalien op, med henholdsvis 14% og 19%).

Ses der på fordelingen af de udbetalte midler, afspejler disse grundlæggende arealfordelingen i landet, idet man dog kan konstatere en svag fordel for de sydlige regioner i forhold til de nordlige. Betydningen af foranstaltningerne i de enkelte regioner kan måles ved at sætte de restrukturerede og omstillede arealer i forhold til det samlede vinareal. På nationalt niveau har anvendelsen af foranstaltningerne vedrørt ca. 2,2% af det samlede vinareal.

Det vurderes, at der i løbet af 5 år vil være sket omstrukturering af 10% af vinarealerne. Dette synes for lidt til fuldt at imødekomme behovet for fornyelse og tilpasning af den nationale produktion relativ til den forventede udvikling på det nationale og internationale marked.

Ses der på den gennemsnitlige størrelse af de gennemførte foranstaltninger er der endog meget stor variation mellem de forskellige regioner, eksempelvis et gennemsnit på 12 ha i Umbria til 0,4 ha i Trento-provinsen. Denne forskel kan forklares dels i forskellige karakteristika i den nationale vindyrkning dels i muligheden for at fremsætte ansøgningen i kollektiv form. Der er en tendens til, at de kollektive projekter i højere grad gennemføres og bliver til virkelighed end de individuelt baserede.

I alle regioner har man opereret med forudbetalinger af støtten på grundlag af en garanti, svarende til 120% af den tildelte støtte, som skal sikre, at omstruktureringen foretages inden for 2 år fra udbetalingen. 11 af de 19 regioner, der har deltaget i ordningen for 2000/01, har udbetalt støtten udelukkende på grundlag af en garanti. Anvendelsen af systemet med garanti har i det første (kampagne)år vist sig at være den ideelle model til at modtage ansøgninger og udnytte de tildelte ressourcer, og tillader på samme tid modtagerne tilstrækkelig lang tid til at udføre projekterne.